

Dé Gazette van KALLEMOEIE

Redactieadres Trefcentrum marionettentheater Kallemoeie St Franciscusstraat 37 Oostende mail contact@kallemoeie.be

5de jaargang najaar 2022

“herfst’editie van dé Gazette van KALLEMOEIE”

Kusterfgoed op scène!

Het marionettentheater Kallemoeie maakt zich klaar voor een nieuw theaterseizoen. Koning Nobel, Reinaert de Vos, Belijn de Ram, Izegrim de Wolf, Isenbaart de Kater, Grimbert de Das en nog vele andere “Reinaertmarionetten” schitteren straks op de scène in de Kallemoeiekelder.

Achter de schermen wordt er hard gewerkt aan de voorbereidingen van de volgende productie “Reinaert de Vos” de nieuwste creatie van het marionettentheater Kallemoeie. Met nieuw aangepaste en verrassende decors en rekwisieten, een verfrissende aankleding van de bijna 100-jarige marionetten presenteren we uniek springlevend figurentheatererfgoed, dit is Kusterfgoed op zijn best!

Het epos ‘Reinaert de Vos’ werd tijdens de voorbije Coronajaren ondergedompeld in een zee van artistieke vrijheid. We volgden de ‘Reinaert’verhalenlijn maar dan aangepast aan de Oostendse toestanden brengen we een boeiend en komisch verhaal. Met het updaten en instuderen van een eigentijds aangepast script bereidt de groep zich wekelijks voor om met deze productie een unieke voorstelling te brengen.

Op de planning staan er voorstellingen vanaf half december en in het voorjaar 2023 – gezien de renovatiewerken aan het schoolgebouw hangt de

planning af van de werkzaamheden aan het gebouw, de exacte data volgen!

Ingevolge werken aan het schoolgebouw (college OLKO) is de Kallemoeiekelder niet veilig toegankelijk. De planning van

alle activiteiten en voorstellingen hangt af van de werkzaamheden aan het schoolgebouw!

EXPO LICHT UIT. POP OP

Wanneer het licht uitgaat en de poppen op scène verschijnen, begint de magie. In de expo 'Licht uit, Pop op' toont het Huis van Alijn zijn bijzondere collectie theaterpoppen van de 20e eeuw tot nu. Wat typeert het poppen- en figurentheater? Hoe komt een voorstelling tot stand? En wat maakt dit erfgoed zo waardevol? Ontdek de magische wereld van poppen en figuren voor en achter de schermen.

In deze expo wordt een deel van de collectie vertoond over poppen en figurentheater. Het huis van Alijn werkte daarvoor samen met de spelers en medewerkers van Pierke van Alijn, Luk De Bruycker van Theater Taptoe en Paul Contryn (De Maan). Via Cemper, het centrum voor Muziek- en Podiumerfgoed, kregen ze twee nieuwe collecties met meer dan 300 theaterpoppen. Dat was dé uitgelezen kans om de rijke collectie te tonen in een expo en tegelijkertijd achter de schermen die collectie diepgaand te registreren, verrijken en onderzoeken.

Stap zeker eens binnen en ervaar hoe de magie tot leven komt voor en achter de scène

Nog tot 26 maart 2023 in het

Huis van Alijn, Kraanlei, 65 te Gent

Welkom aan "PETSJE LAP" en "METSJE LAP"

De vzw Marionettentheater Kallemoeie opende in 2018 een steunfonds waar je als vriend van het marionettentheater Kallemoeie het peterschap van een van de 150 marionetten kan opnemen.

Steun ook het Marionettentheater Kallemoeie en wordt "mètsje lap" of pétsje lap" van één van de 150

Kallemoeiemarionetten.

Praktisch

Pètsjelap aanvaardt het peterschap onder de volgende voorwaarden. Door storting van een minimum bedrag van 25-euro op rekeningnummer BE66-7340-4331-3943 van vzw Marionettentheater Kallemoeie, deze steun is 2 jaarlijks – vanaf 100-euro is dit levenslang. Bij bezoek aan de Kallemoeiekelder volgt hij de staat van zijn marionet op (polychromie, kledij, algemene conditie). De naam van Pètsje Lap wordt vermeld in de Gazette van Kallemoeie. Pètsje Lap ontvangt eveneens een oorkonde als bewijs van zijn peterschap.

Ontvang een Oostends Woordenboek Nederlands Oostends , aangeboden door Roland Desnerck, als extra present voor Pètsje of mètsje lap die voor levenslang intekenen.

AVG

Algemene Verordening Gegevensbescherming

Ook de vzw marionettentheater Kallemoeie moet jouw persoonlijke gegevens beschermen. Indien je niet langer wenst op de hoogte gebracht te worden van wat er reilt en zeilt bij het Marionettentheater Kallemoeie kunt u ons hiervan per kerende op de hoogte brengen zodat wij jouw gegevens uit ons contactpersonenbestand kunnen verwijderen.

Contact => contact@kallemoeie.be

Herkomst van een poppenkastpop

Er zijn meerdere theorieën, of liever gezegd legendes, in omloop. Zo zou de Amsterdamse trekwerker (wever) Jan Klaassen partij zijn geweest in een nogal onstuimig huwelijk met ene Katrijn Pieters, dat in 1706 na vergeefse interventies van de kerkenraad uitliep op een scheiding van tafel en bed. Naar verluidt zou Klaassen, als een soort speltherapie avant-la-lettre, zijn relatieproblemen, waaraan ook enig drankmisbruik debet was, in een poppenkast zijn gaan verbeelden. Klaassen zou in een eerder leven trompetter zijn geweest, in het leger van Frederik Hendrik, prins van Oranje (1584-1647). Een andere theorie is dat de naam Jan Klaassen is ontleend aan een blijspel van Thomas Asselijns (ca 1620-1701): Jan Klaaz of Gewaande Dienstmaagd uit 1682. Het stuk speelt zich af in een burgerlijk Amsterdams milieu dat behoort tot een religieuze minderheid, de doopsgezinden. De plot is simpel: de ongeschikte huwelijkskandidaat Jan Klaaz vermomt zich als dienstbode om bij zijn beminde te kunnen slapen. Het stuk was een groot succes, evenals Asselijns andere Jan Klaassen-stukken: Kraambedt of kandeelmaal van Zaartje Jans, vrouw van Jan Klaazen (1683) en Echtscheiding van Jan Klaasz en Saartje Jans (1685). Het thema huwelijksperikelen springt in het oog, maar geen spoor van Katrijn. Een overstapje van acteurs-naar poppentoneel is in de theatergeschiedenis niet uitzonderlijk, maar het ligt meer voor de hand dat de poppenkast is meegelift op de naamsbekendheid van Asselijns protagonist, eerder dan op de specifieke inhoud van de kluchten.

Archieven

Het is aan de hoofdonderwijzer-poppenspeler-amateurhistoricus Wim Meilink (1908-1971) te danken dat de verschillende theorieën rond Jan Klaassen op een rijtje zijn gezet en belangrijker, gestaafd met literatuur- en archiefonderzoek. Meilink tekende zijn bevindingen op in Doopceel van Jan Claeszen (1969), een boek dat bovendien voorzien is van relevante visuele bronnen. Hiermee bewees Meilink de onderzoekers die na hem kwamen een grote dienst. Tot een eenduidig oordeel over het precieze ontstaan van Jan Klaassen kwam hij terecht niet. Klaassen, Klaaz, Claassen, Claeszen, de achternaam van de poppenkastheld is ontstaan in een periode dat de Lage Landen nog geen standaardspelling kenden. Klaassen is een zogeheten patroniem, wat in dit geval betekent dat Jan de zoon is van Klaas. In de 17e eeuw was de achternaam Klaassen vrij generiek en ook in onze tijd zijn er, volgens de Nederlandse familienamenbank, nog zo'n 8250 Klaas(s)ens, 3400 Claassens en 2000 Claessens in Nederland woonachtig. (In Vlaanderen lopen de aantallen in de honderden.) De voornaam Jan is nog steeds populair: Nederland telt er meer dan 187.000. Wat betreft Katrijn: die moet het doen met een schamele 61 vermeldingen... Jan Klaassen is een elckerlijc, een alleman, en dat uit zich ook in zijn kleding, die net als die van Katrijn, is afgeleid van de 17e -eeuwse volksdracht. Zijn uitdossing kan echter veel later zijn bedacht, als een bewust anachronisme, en het is lastig om er een exacte datering aan te verbinden.

Vreemdganger

Op het eerste gezicht lijkt het alsof de Britse poppenkastheld Mr Punch, een 'neef' van Jan Klaassen, want behorend tot dezelfde Europese traditie, wél is voorzien van een exactedatering. Ieder jaar wordt immers in Covent Garden (Londen) zijn verjaardag gevierd. Daar is wel wat op af te dingen, vooral omdat die viering een vrij recent (sinds 1976) fenomeen is. Wel staat vast dat de Londense topambtenaar, notoire vreemdganger en klaarblijkelijke poppentheaterliefhebber Samuel Pepys (1633-1703) op 9 mei 1662 zijn oog liet vallen op een Italiaanse 'Pollicinella' (Pulcinella) -poppenkast. Dat weten we dankzij een aantekening in zijn dagboek, hiermee is dus niet gezegd dat dat ook de geboortedatum van het

personage Mr Punch is. Mr Punch en Jan Klaassen delen een voorvader, de Napolitaanse, uit de commedia dell'arte afkomstige figuur Pulcinella, die oorspronkelijk door menselijke acteurs werd vertolkt. De Hollandse poppenkast kende, voordat Jan Klaassen zijn intrede maakte, ook andere figuren, zoals Hans Worst, Hans Soep en Pekelharing en het is goed mogelijk dat zij enige tijd naast elkaar hebben bestaan. Dat de namen naar voedsel verwijzen is geen toeval, dat hangt samen met de (katholieke) vlees- en vastentijd. Het zijn personages uit de Vastenavondspelen die het einde van het carnaval inluiden en die werden door poppen én mensen vertolkt. Soortgelijke figuren zijn Jack Pudding (Engeland), Petrosjka (peterselie, Rusland), Fagiolino en Gianduja (respectievelijk snaarboon en chocopasta, Italië). Jan Klaassen voorzag wellicht in de behoefte aan een meer calvinistische poppenkastfiguur, zonder connotaties met het katholicisme en bovendien ontdaan van het hermafrodiete en half-dierlijke karakter van de heidense Pulcinella, die zelfs eieren legde waar kleine Pulcinellaatjes uitkwamen. Bolle Jan Eind 18e eeuw vestigde de familie Capaldi, kermismensen met een hondnummer, van oorsprong schaapherders uit het bergdorp Picinisco in het koninkrijk Napels, zich in Amsterdam. De familienaam zou later worden vernederlandst tot Cabalt (of Kabalt) en men stapte over op poppenkast. Picinisco ligt weliswaar 95 kilometer van de stad Napels, maar het behoorde wel tot dezelfde culturele invloedssfeer, dus het is goed mogelijk dat de Capaldi's Pulcinella hebben meegenomen en, eenmaal in Nederland, vermengd hebben met inheemse poppenpersonages als Pekelharing. In de Amsterdamse Duvelshoek is nog het geboortehuis te zien van Janus Cabalt (1869-1935), een poppenkastvertoner die in zijn tijd vaak de kranten haalde. De bekende volkszanger René Froger stamt van moederszijde af van de Capaldi's en in de Duvelshoek bevindt zich nog steeds het café van zijn vader, Bolle Jan. Daan Kersbergen (1929- 1983), de laatste Capalditelg met een poppenkast, werkte onder de naam

Teatro Cabalzi. Hans Kabalt (67) uit Alphen aan den Rijn is een bekende kermisexploitant die zich tijdens de Covid-pandemie sterk maakte voor zijn vakgenoten. Ontvoerd In de Brabantse dorpen Andel en Woudrichem wordt de legende van Jan Klaassen de Trompetter in ere gehouden. Er is een ludieke tweestrijd ontstaan over de locatie van het graf van de 'échte' Jan Klaassen. Dat leidde er in de nieuwjaarsnacht van 1980 zelfs toe, dat een beeld van Jan Klaassen (uit 1977, door Marcus Ravenswaaij) uit Woudrichem werd ontvoerd. Het gemeentebestuur kreeg daarop een anonieme brief met daarin de boodschap: 'Jan Claesen hoort in Andel'. Sinds 2015 is Andel in het bezit van een beeldje van Jan Klaassen, van de hand van Henk van Noorloos, auteur van het boek Jan Claesen de trompetter. Het bevindt zich voor het Huis van Jan Claesen, de voormalige kapel van de Romboutstoren. In 2001 maakte Machiel Crielaard al een liggend monument ter herdenking van de moord op 'koerier in dienst van de prins' Jan Claesen, die plaatshad op 5 oktober 1634. Jeanne van Midde, die ook de plaquette vervaardigde die hoort bij de Wim Meilinkprijs van de NVP-UNIMA, maakte in 1993 een beeld van de pop Jan Klaassen, in gevecht met de Dood van Pierlala. Het bevindt zich in Ravenstein. We zullen waarschijnlijk nooit weten hoe oud Jan Klaassen echt is, of waar hij werkelijk vandaan komt, maar aan bedevaartplaatsen is er in elk geval geen gebrek...

Uit "De wereld van het Poppenspel" Judith Marseille

Centen inzamelen voor Marionettentheater Kallemoeie da's k-ei gemakkelijk.

Trooper - De Convent herba, V.U. Jan Devalle, Buisardlaan 3, 1850 Grimbergen. Niet op de openbare weg plaatsen.

02-005241 - kallemoeie

MARIONETTENTHEATER KALLEMOEIE
POWERED BY **TROOPER**

HOE WERKT HET?

Trooper vergeten?
Dat pik ik niet!

POK 1

Ga als de kippen naar trooper.be en zoek
onze vereniging, of scan deze QR-code.

POK 2

Zoek een webshop.

POK 3

Shop zoals altijd. Het kost je niks meer.

POKKEVEEL

centen inzamelen! De webshop steunt ons
met een percentje van je aankoop.

MARIONETTENTHEATER KALLEMOEIE
POWERED BY **TROOPER**

Fijn dat je erbij bent!

Tijdens de opendeur dagen ter gelegenheid van de geplande verbouwingen in het OLKO Kaaistraat werden de oudleerlingen van het Sint Andreasinstituut uitgenodigd.

We stelden onze Kallemoeiekelder open! Verrassende gezichten en leuke opmerkingen van deze oud-leerlingen toen ze de transformatie opmerkten van het voormalig biologielokaal naar een Marionettentheater.

**Bezoek onze website
www.kallemoeie.be**

Oostende
DE STAD
AAN ZEE

Vlaanderen
verbeelding werkt

*Bezoek de erfgoedcollectie
van het Marionettentheater
Kallemoeie. Op
www.kusterfgoed.be*